

Zondag 38.

[1] Als er één onderwerp geschikt is om eens flink in te zoomen op de praktijk, dan is dat dit onderwerp: wat doen we met de zondag? Voor veel niet-gelovende Nederlanders is het duidelijk: op zondag slaap je uit, 's middags ga je naar familie en als het meezit doe je 's avonds nog wat leuks met elkaar. Dat allemaal: als je tenminste niet moet werken. Voor veel Nederlanders die wel geloven ligt het anders. Dat familiebezoek of die boswandeling, dat wil je ook wel, maar je gaat ook naar de kerk – en je gaat als het even kan niet aan het werk. Maar daar zit wel een probleem. Want als het winkelcentrum waar jouw zaak zit met legale en buiten legale middelen aanstuurt op zondagsopenstelling, probeer dan maar eens de goede keuzes te blijven maken. Ja, dit gaat over Pets & Co in Paddepoel, de winkel van Jelle en Ineke Loonstra, onze broer en zus in de Heer. En ik zou het zo over zo'n grote keus als die van hen en over allemaal kleine keuzes van ons allemaal kunnen hebben.

[2] Maar je hebt al door dat ik vanmiddag anders kies. Ik neem mijn uitgangspunt in Kolossenzen 2, waar Paulus radicaal als altijd iets heel anders lijkt te zeggen. 'Laat niemand u iets voorschrijven op het gebied van eten of drinken of het vieren van feestdagen, nieuwemaan en sabbat. Dit alles is slechts een schaduw van wat komt – de werkelijkheid is van Christus.' Vanuit deze tekst wil ik op zoek naar een grote lijn in de bijbel en in de geschiedenis. Die grote lijn is ongeveer dit: dat God zich in de tijd van het Oude Testament beperkt, om met de komst van Christus de hele wereld te heroveren. **[3]** En vanuit die grote lijn zoomen we aan het eind weer in.

Om te beginnen: God begint er niet mee om zich te beperken. Hij begint de geschiedenis en de schepping met een duidelijke claim: Hij is de schepper van hemel en aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen. Van de Heer is de aarde en alles wat leeft, de wereld en wie haar bewonen. Het kan honderd keer war zijn dat God zich in de loop van de geschiedenis beperkt, zich terugtrekt, wij als gelovenden hebben altijd geweten, soms tegen beter weten in: onze God is de God van de hele wereld. Kijken we omhoog naar de zon, dan voelen we zijn licht, Gods warmte. Gluren we naar de monsters in de diepte, ze zijn Gods speelgoed. Zo heeft Hij het bedoeld en zo moet het wezen.

Maar ondertussen is er ergens iets fout gegaan en kiest God ervoor zich terug te trekken. Er is iets fout gegaan: wij, mensen, zijn in opstand gekomen tegen God. En we wisten werkelijk niet wat

we deden. Dat we speelden met vuur. Dat we als we bij God vandaan bewogen, we onszelf overgaven aan andere machten, de macht van het kwaad en de dood. Maar wij geloven en belijden dat God het er niet bij liet zitten. Hij ging verder met ons en met de schepping. Maar Hij beperkte zich. Om te beginnen tot **[4]** één volk: de kinderen van Abraham, Israël. Israël heeft altijd begrepen dat 1. God hen had uitgekozen uit alle volken op de aarde, maar ook dat 2. deze uitverkiezing door God ook een beperking was, tijdelijk, bedoeld om t.z.t. de wereld te heroveren.

Ondertussen ging de geschiedenis verder en ging God ook verder met zich te beperken. Binnen Israël verbond God zich in het bijzonder aan **[5]** één stam, aan Juda – een nieuwe beperking. Binnen Juda verbond God zich aan één familie, aan **[6]** koning David en zijn zonen. Liet God daarmee de anderen in de kou staan? Nee, dat kun je niet zeggen. Soms waren er stammen die zelf zich afscheidde van God en soms liet God ze begaan in hun domheid. En ook Gods keus voor David betekent geen keus tegen de rest. Het laat eerder zien dat het altijd begint met genade van God, wanneer God bepaalde mensen uitkiest. En toch is dit gewoon wat er gebeurt: dat God zich beperkt.

Dat is niet allen zo als het over mensen gaat, een volk, een familie. Het gaat ook op voor de ruimte. Zoals gezegd: onze God is de God van de hele wereld. Maar als Hij met Abraham verder gaat, belooft Hij Abraham **[7]** één land, heel specifiek, het beloofde land. En wanneer Abrahams kinderen eeuwen later dat land heroveren, heeft God al verteld dat er **[8]** één stad in het bijzonder zijn stad gaat zijn, Jeruzalem. En zelfs binnen die stad concentreert Gods aanwezigheid zich op één plek, **[9]** de tempel. In Deuteronomium 12 heet dat ‘de plaats die de Heer, uw God, zal uitkiezen om er zijn naam te laten wonen.’ En ondertussen blijven we Psalm 8 zingen: ‘Heer, onze Heer, hoe machtig is uw naam op heel de aarde.’ Maar als we Hem willen ontmoeten, dan gaan we daar de tempel, midden in Jeruzalem, midden in het beloofde land. En de rest is vooralsnog van de heidenen.

Net zo’n beweging van beperken zie je ook als het gaat om de tijd. Vanaf het begin is duidelijk: wanneer God eenmaal de schepping af heeft, is de eerste zaterdag, de eerste sabbatdag, bedoeld als blijvend hoogtepunt voor God om van zijn schepping te genieten. Maar wanneer God later focust op zijn ene volk Israël in dat ene land Kanaän, dan geeft Hij ze de Sabbat mee als de **[10]** ene dag om te vieren en te rusten. Maar het is duidelijk dat God daarmee niet de rest van de week uit het oog verliest. Zijn hart gaat nog steeds uit naar alle mensen, overal, altijd. Maar in de tijd van het Oude Testament beperkt Hij zich.

Ik kan het rijtje met beperkingen van God nog uitbreiden. **[11]** Met telkens daarbij de waarschuwing: het is niet definitief bedoeld. God blijft vasthouden aan zijn plan voor het vernieuwen

van de hele wereld. Maar Hij beperkt zich. Bij voorbeeld: natuurlijk is het ideaal dat iedereen in het volk priester zou zijn, of bij voorbeeld op z'n minst iedere eerstgeborene. Maar God beperkt zich tot één stam, de Levieten – ook al moet ieder gezin z'n eerstgeborene nog wel vrijkopen van de priesterdienst. Nog zo'n beperking: het verschil tussen rein en onrein eten. Niet alles is automatisch goed voor God, dus moet je je beperken.

Of, net even anders, maar hetzelfde principe: al die offers die je moet brengen. Bij voorbeeld: de eerste producten van je oogst: je geeft een beperkt deel, maar je weet dat je alles van God gekregen hebt en voor Hem zult gebruiken. Of ook schuldoffers: je geeft een symbool, één dier of twee – God beperkt zich in zijn eisen, je weet dat anders geen prijs hoog genoeg is. Of wat dacht je van de tienden, de tien procent die je weggeeft aan God en de tempel en de armen. God beperkt zich. Dat betekent niet dat je met de andere 90% kunt doen wat je wilt; het gaat erom dat God met zijn beperkte claims blijft duidelijk maken dat Hij aanspraak maakt op heel je leven, heel de wereld, overal en altijd.

Als je nu denkt dat we een beetje ver van de sabbat en van het vierde gebod zijn afgedwaald, dan heb je natuurlijk een punt. En toch. Er is één sabbat geweest, die het hoogtepunt of eigenlijk dieptepunt is geweest van die hele beweging van God om zich terug te trekken, om zich te beperken – zonder daarbij zijn doel om de wereld te heroveren uit het oog te verliezen. Dat was de sabbat die begon op de vrijdagavond dat Jezus stierf en die eindigde op de zondagmorgen dat Hij opstond. **[12]** Stille zaterdag. Alle lijnen uit het Oude Testament en uit de hele geschiedenis en ook van jouw leven komen daar samen. Kijk maar eens.

Als Jezus in het graf ligt, ligt daar een kind van Adam, een kind van Abraham, een kind van David. In Hem komen ze allemaal samen en tegelijk is Hij de enige van hen allemaal wie zijn uitverkiezing geen genade is, maar een vloek. Vervolgens is de plek waar Hij ligt dan ook het centrum van de wereld, midden in het beloofde land, midden in Jeruzalem, midden in de tempel – maar dan net niet. Er was geen plek voor Hem, niet in een herberg, niet in de heilige stad, niet in de tempel. Hij werd tussen hemel en aarde weggehangen aan dat kruis. Want wij moesten Hem niet in onze wereld. Alleen als God dood is hebben we nog wel een graf voor Hem. Hoe dan ook, God beperkt zich tot het uiterste.

Tot het moment komt dat de nieuwe dag aanbreekt. En dan kan God zich niet langer inhouden. Het moment dat Jezus opnieuw tot leven komt: het eerste moment van Gods nieuwe tijd. Een nieuwe dag, die niet meer ophoudt.

En dat Gods nieuwe tijd begonnen is, **[13]** dat barst er dan aan alle kanten uit. Oké, het moet even op gang komen, maar vijftig dagen later komt de heilige Geest over mannen en vrouwen en jongens en meisjes en kijk, opeens is iedereen profeet. Want de Heer is opgestaan en nu is alles anders. Geen wonder dat Petrus, die er met zijn neus bovenop stond, later met zoveel vanzelfsprekendheid kan zeggen: jullie zijn allemaal koningen, jullie zijn allemaal priesters ('een koninkrijk van priesters, een heilige natie'). Want de Heer is opgestaan en nu is alles anders. Maar het houdt niet op: diezelfde Petrus wordt door God overtuigd dat vanaf nu alle eten heilig is, want de Heer is opgestaan. En schuldoffers hoeven niet meer, want de Heer is opgestaan. En dankoffers: geen schamele 10%, maar neem mijn leven, laat het Heer, toegewijd zijn aan uw eer.

En even erbij: dit was natuurlijk waar God altijd al op gemikt had. Dat ene volk, die ene koning: het was het smalspoor op weg naar onze Heer Jezus Christus. Maar vanuit die ene mens richt God zich weer op alle mensen, op iedereen. En nadat Jezus zich uit het centrum van de wereld, de stad van God had zien verbannen, komt God terug om de hele wereld te heroveren voor zijn koninkrijk, overal. Net zoals je alle 613 geboden van het Oude Testament kunt samenvatten in de ene stelregel van het leven van Jezus: God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf – en van daaruit dat jij dus met heel je hart en heel je ziel en heel je verstand en al je krachten je inzet voor God en zijn Rijk, helemaal. En dat niet voor één dag in de week of voor een paar mooie momenten, maar voor altijd.

Terug naar Zondag 38. Terecht zegt de Catechismus dus: **[14]** 'Wat gebiedt God in het vierde gebod? [...] Ten tweede dat ik al de dagen van mijn leven mijn slechte werken nalaat, de Here door zijn Geest in mij laat werken, en zo de eeuwige sabbat in dit leven begin.' Van mij had dat als eerste mogen staan. Want dat is waar God aan werkt en waar wij ons dus op richten. En wat betekent dat dan in de praktijk? Betekent dat in de praktijk dat het niet meer uitmaakt wat je op zondag doet, omdat alle dagen van God zijn? Laten we eens kijken.

We zouden wel gek zijn om de mogelijkheden die we hebben om één dag in de week vrij te hebben om God en elkaar te ontmoeten op te geven. Net zo goed als niemand eraan denkt om kerkgebouwen op te geven, omdat alle plekken heilige plekken zijn. Net zo goed als niemand eraan

denkt om alle functies in de kerk, van dominee en ouderling en diaken en wat er maar is, bij grof vuil te zetten, omdat iedereen profeet en priester en koning is. Net zo goed als je er niet mee wegkomt om niks aan goede doelen en aan de kerk te geven, omdat heel je inkomen toch al van God is. Want als je dat allemaal wel zou doen, dan maak je de verkeerde beweging. In feite beweeg je dan niet met God mee in zijn verovering van de wereld, maar geef je in feite het hele terrein prijs. En de beweging moet juist de andere kant op. **[15]** Gods beweging: de wereld heroveren.

Het punt is alleen dat je niet bang hoeft te zijn. **[16]** Van tweeën een: of Jezus is werkelijk Heer en meester, de overwinnaar van de dood en de Heer van het leven, of Hij is dat niet. Als Hij het wel is, en Hij is het, dan heeft Hij terecht een claim op de hele schepping, op ieder mens, helemaal, overal, altijd. En daarbij is Hij niet afhankelijk van of het ons lukt om zondagen te vieren, ouderlingen te vinden, kerkgebouwen open te houden en al het andere. Dat is wat Paulus onze broers en zussen in Kolosse meegeeft. Lees hoofdstuk 2, 6-23 thuis nog eens door. En verbaas je over wat Paulus hier zegt over hoe groot Christus is. Alles *voor* Hem is een schaduw, *Hij* is de werkelijkheid. En daarom hoef je niet bang te zijn in je omgang met heilige plaatsen en heilige tijden en heilige mensen. Christus is er niet van afhankelijk.

Als je je zorgen maakt: onderzoek dan eens jezelf over hoe jij in jouw leven de beweging die Christus maakt navolgt. Paulus zegt: **[17]** 'Volg de weg van Christus Jezus, nu u hem als uw Heer aanvaard hebt. Blijf in Hem geworteld en gegrondvest, houd vast aan het geloof dat u geleerd is en wees vervuld van dankbaarheid.' **[18]** Volg de weg van Jezus. Vervuld van dankbaarheid – dan is er geen ruimte voor angst. Maar ook: vervuld van dankbaarheid – dan is er geen ruimte voor halfslachtigheid. God kan zoveel meer met jou dan alleen op zondag van jouw aanwezigheid te genieten. God kan van zoveel meer van ons genieten dan alleen als we op zondag Hem loven en bidden. Opnieuw Paulus: **[19]** 'Want in hem is de goddelijke volheid lichamenlijk aanwezig, en omdat u één bent met hem, [...] bent u ook van die volheid vervuld.'

Vervuld van een goddelijke volheid. **[20]** Zie je hoe God zich over zijn zelfgekozen beperkingen heen zet? Zie je hoe Hij jou uitdaagt en uitnodigt en al zo ver brengt om met Hem mee te bewegen? Het is bijna grote vakantie. Voor veel mensen is dat een tijd om bij te tanken, zodat je er weer tegen kunt. Maar geloof me, wat je nodig hebt zijn niet drie weken op een mooie plek met veel zon. Wat je nodig hebt is dit: dat je vol bent met God. Ik gun je dit: dat je deze week elke dag begint deze woorden: ik mag vandaag vol zijn van God. Dat je dat overal met je meedraagt: ik mag hier vol zijn van mijn God. Dat je het meeneemt in iedere ontmoeting: hier ontmoet ik iemand die

zomaar vol kan zijn van God. Als dat is wat je meeneemt van deze zondag, dan gaat de beweging de goede kant op.

Amen.